

گام های زندگی مشترک (۵۱)؛ احترام متقابل

پدیدآورنده (ها) : عباسی ولدی، محسن

علوم اجتماعی :: نشریه مطالعات قرآنی نامه جامعه :: فروردین ۰۹۳۱ -
شماره ۷۹ از ۱۵ تا ۵۵ آدرس ثابت :

<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/۱۲۵۱۷۸۲>

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر ایناساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشرو عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

احترام متقابل

اشاره

گاهی فکر می‌کنیم زندگی چقدر سخت است؛ شاید هم تلخ؛ گویی همه چیز تکراری است و روح ندارد؛ همه این‌ها از آنجا سرچشمه می‌گیرد که منش‌ها و روش‌های صحیح برای بودن در کنار هم و همراه هم بودن را نمی‌دانیم؛ یا نیاموخته‌ایم یا اگر آموخته‌ایم؛ نمی‌دانیم چگونه باید اجرائش کرد؛ اما این روش‌ها و منش‌ها مهم‌اند؛ حتی اگر جزئی و پیش یا افتاده باشد.

داشتن یک زندگی ایده‌آل، با نشاط و خوب، رعایت یک سری اصول و قواعد صحیح زندگی را می‌طلبد. خواندن و عمل کردن به سلسله مباحث گام‌های زندگی مشترک، ما را تا حدودی به آن مرتبه از آرامش و سکون واقعی می‌رساند.

گام نوزدهم: احترام متقابل

احترام به شخصیت همسر باید ناموس زندگی مشترک باشد. به هیچ وجه و به هیچ بهانه‌ای نباید، به همسر بی‌احترامی کرد؛ حتی در اختلافات و اوج عصبانیت.

بی‌احترامی به دیگران، نشانه پستی روح انسان است.^(۱) اگر کسی که به او بی‌احترامی می‌شود، از مؤمنان باشد؛ زشتی این عمل بیشتر می‌شود تا جایی که چنین عملی نوعی جنگ با خداوند دانسته شده است.^(۲) احترام فقط وظیفه زن نیست؛ مرد هم باید به همسرش احترام بگذارد.^(۳)

مطمئن باشید کسی نمی‌تواند همسری را که موجب خرد شدن شخصیت او شده، به راحتی دوست بدارد و ناسازگاری‌های او را تحمل کند. برخی برای ابراز وجود

و اعلام سلطه بر طرف مقابل، در موقعیت‌های مختلف از همسر خود زهر چشم می‌گیرند تا حساب کار را برای همیشه در دست داشته باشد. این افراد برخورد تند و غیرمحترمانه را وسیله کارسازی برای رسیدن به این هدف می‌دانند، در حالی که از این نکته غافلند که بین رفتارهای غیرمحترمانه و اختلاف، رابطه‌ای مستقیم وجود دارد. هر چقدر حریم شخصیت زن و شوهر به وسیله هم بیشتر رعایت شود، هم اختلاف کمتر می‌شود و هم اختلاف‌های ایجاد شده به راحتی حل می‌گردد؛ اما هر اندازه دیوار احترام زن و شوهر از سوی یکدیگر شکسته و هتک گردد، تعداد و شدت اختلاف، بالا می‌رود و اختلاف‌های ایجاد شده نیز حل نمی‌شود و یا به سختی حل می‌شود.

تمام رفتارها و گفتارها باید به گونه‌ای باشد که شخصیت همسر زیر پا له نشود. ناگفته پیداست که حفظ حرمت و شخصیت همسر در صورتی مفید خواهد بود که هم در جمع رعایت شود و هم در خلوت. برخی در جمع به همسرشان احترام می‌گذارند، اما در خلوت خانواده احترام را فراموش می‌کنند. برخی هم برعکس، در خلوت محترمانه برخورد می‌کنند و در جمع به همسرشان احترام نمی‌گذارند. یکی از توجهات این دسته که بیشتر مردان هستند، این است که احترام به همسر در مقابل دیگران ممکن است برای آن‌ها این شبهه را ایجاد کند که ما از همسرمان می‌ترسیم؛ برای مثال مردان می‌گویند، نمی‌خواهیم کسی بگوید که ما «زن ذلیل» هستیم. مشکل این افراد آن است که نگاه و قضاوت مردم را محور زندگی خود قرار داده‌اند. این‌ها حاضرند با بی‌احترامی، اقتدار خودشان را به رخ دیگران بکشند و در برابر آن، قیمتی معادل به خطر انداختن اصل زندگی پرداخت کنند.

مصادیق احترام و بی‌احترامی

صدا زدن

لحن صدا زدن همسر و کلمه‌ای که برای آن استفاده می‌کنیم، برای خود پیام دارد. اگر همسرمان را با لفظ خانم یا آقا و لحنی محترمانه صدا بزنیم، پیام حاصل از آن با زمانی که او را بدون پیشوند آقا یا خانم و با لحنی سبک صدا می‌کنیم، کاملاً متفاوت است. برخی صمیمیت را با خُرد کردن شخصیت اشتباه می‌گیرند؛ برای مثال همین اخلاقی که بسیاری از ما نیز گرفتار آن هستیم که تا دختر و پسر به عقد هم درمی‌آیند، لفظ «آقا» و «خانم» را از ابتدای اسم یکدیگر حذف می‌کنند و اسم این کار را هم صمیمیت می‌گذارند.

درخواست‌ها

برای انجام کاری می‌توان با لحنی تحکم‌آمیز و آمرانه از همسر چیزی را طلب کرد، اما همین درخواست می‌تواند

تمام رفتارها و گفتارها باید به گونه‌ای باشد که شخصیت همسر زیر پا له نشود. ناگفته پیداست که حفظ حرمت و شخصیت همسر در صورتی مفید خواهد بود که هم در جمع رعایت شود و هم در خلوت.

برخی نیز خیال می‌کنند که به صورت کامل احترام همسر خویش را رعایت می‌کنند، غافل از اینکه بسیاری از رفتارهای آنان مصداق بی‌احترامی است. اگر برخی از مصادیق احترام و بی‌احترامی را با هم مرور کنیم، معلوم می‌شود که تا چه اندازه به همسرمان احترام می‌گذاریم.

و سخنانش ارزش قائلیم. از آن سو، بی‌توجهی به سخنان او این پیام را در خود دارد که من برای تو و سخنانت ارزشی قائل نیستم.

احترام به خانواده همسر

معمولاً هر فردی نسبت به خانواده خود حساسیت ویژه دارد؛ به همین دلیل نیز نوع برخورد ما با خانواده همسر به صورت مستقیم در رابطه ما با خود او تأثیرگذار است.

نه زن و نه مرد، نباید به خانواده همسرش بی‌احترامی کند. بی‌احترامی به خانواده همسر، بی‌احترامی به خود همسر است. البته احترام به خانواده همسر هم به معنای اجازه دادن برای دخالت در زندگی نیست. در این میان احترام به پدر و مادر همسر، به دو جهت از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است: اول آنکه پدر و مادر همسر به جهت نقشی

با لحنی دوستانه و همراه با خواهش انجام بگیرد؛ برای مثال اگر تشنه هستیم می‌توانیم به همسرمان بگوییم: «یک لیوان آب بیاور»؛ اما نوع دیگر درخواست آن است که بگوییم: «خانم، اگر امکان دارد یک لیوان آب به من بدهید» یا اینکه: «خانم اگر زحمتی نیست یک لیوان آب می‌خواستم». لحن تحکم‌آمیز، لحن غیرمحرمانه است و ادبیات خواهشی، پیام احترام را به همراه دارد. یا برای مثال اگر میوه در خانه نیست، زن می‌تواند بگوید: «امروز از اداره که برگشتید، میوه هم بخرید» یا اینکه بگوید: «میوه در خانه نیست. اگر زحمتی نیست، مقداری میوه هم در راه برگشت بگیرد».

سلام

سلام کردن علاوه بر آثار مادی و معنوی،^(۳) پیام‌های روانی بسیار زیادی دارد. افزون بر توصیه‌های عمومی درباره سلام کردن، تأکید خاصی بر سلام کردن در محیط خانه وجود دارد^(۴) که خود نشان از جایگاه ویژه سلام در خانواده دارد. یکی از اصلی‌ترین پیام‌های آن، پیام احترام است. وقتی من به کسی سلام و در آن پیش‌دستی هم می‌کنم، با این کار به او می‌گویم که برای تو احترام قائلم. لحن سلام کردن هم خیلی مهم است. وقتی لحن سلام کردن صمیمانه و به همراه کلمات محترمانه و محبت‌آمیز باشد، پیام بیشتری را با خود حمل می‌کند. گاهی به همسرمان سلام و به کلمه سلام بسنده می‌کنیم، گاهی هم علاوه بر کلمه سلام، از کلمات محترمانه و محبت‌آمیز دیگری هم استفاده می‌کنیم. این دو با هم تفاوت زیادی دارد.

گوش دادن

توجه به سخنان همسر، به این معناست که ما برای او

نه زن و نه مرد، نباید به خانواده همسرش بی‌احترامی کند. بی‌احترامی به خانواده همسر، بی‌احترامی به خود همسر است. البته احترام به خانواده همسر هم به معنای اجازه دادن برای دخالت در زندگی نیست.

که در تولد و تربیت فرزندشان - که همسرمان است - داشته‌اند، بر عهده ما حقی دارند که حداقل کاری که ما می‌توانیم در قبال آن‌ها انجام دهیم، برخورد احترام‌آمیز است و دوم آنکه آن‌ها به جهت سن بیشتری که دارند، واجب الاحترام هستند.^(۴)

فحش دادن

اثر تخریبی ناسزا گفتن و فحش دادن بر فضای احترام‌آمیز خانواده قابل وصف نیست. این کار زشت از اعمالی است که حتی برای دشمنان هم روا دانسته نشده است؛^(۷) چه رسد به خانواده. ناسزاگویی نه تنها یک عمل اخلاقی بسیار زشت است؛ بلکه زمینه دشمنی و کینه میان زن و شوهر را نیز فراهم می‌آورد.^(۸)

به هیچ دلیلی نباید اجازه داد پای ناسزا به سخنان ما باز شود. در فضای آلوده ناسزاگویی، آغاز کننده مقصر اصلی است و برای اینکه بتواند از بار سنگین عمل زشت خود آسوده شود، باید پوزش بطلبد.^(۹)

برخی به خود اجازه می‌دهند تا به نام «شوخی» همسرشان را مسخره کنند، در حالی که انتخاب چنین راهی فریب دادن خویشان و کاری جاهلانه است. سرزنش نیز یکی دیگر از مصادیق بی‌احترامی است.

کتک

متأسفانه برخی برای اثبات قدرت و ابهت خود و یا برای به کرسی نشاندن حرف‌هایشان از شیوه غیرانسانی کتک استفاده می‌کنند. کتک، از بزرگ‌ترین مصادیق بی‌احترامی است. کتک زدن، عامل تخریب بنای صمیمیت و احترام است. مایه تعجب است که کسی همسرش را کتک بزند و باز هم با او مراودات زناشویی داشته باشد!^(۱۰)

تمسخر

تمسخر به هر دلیلی که باشد، شخصیت مسخره شونده را خرد می‌کند. کسی که همسرش را مسخره می‌کند، در اصل او را ابزار بازی می‌داند و برای خندانیدن خود یا دیگران

از این ابزار استفاده می‌کند. اگر چه تمسخر در جمع اثر منفی غیرقابل وصفی دارد، اما این بدان معنا نیست که تمسخر در خلوت زن و شوهر بی‌تأثیر باشد.

یکی از اصلی‌ترین آثار منفی تمسخر، آن است که رابطه صمیمی و محبت‌آمیز میان زن و شوهر را از بین می‌برد و مسخره شونده دیگر نمی‌تواند محبت خالصانه‌ای به مسخره کننده داشته باشد.^(۱۱)

برخی به خود اجازه می‌دهند تا به نام «شوخی»^(۱۲) همسرشان را مسخره کنند، در حالی که انتخاب چنین راهی فریب دادن خویشان و کاری جاهلانه است.^(۱۳) سرزنش نیز یکی دیگر از مصادیق بی‌احترامی است که به جهت اهمیت ویژه آن در گام بعدی به صورت مستقل به آن خواهیم پرداخت.

آنچه گفته شد برخی از مصادیق احترام یا بی‌احترامی بود، اما در یک قانون کلی باید هر رفتار یا گفتاری که نشان از احترام به فرد مقابل دارد، در برابر همسر به نمایش

مشکل اصلی ما این است که مرزها را نمی‌شناسیم. یکی در جمع به همسرش اهانت می‌کند، یکی آن چنان ابراز محبت و صمیمیت می‌کند که انگار کسی جز خود او و همسرش در آنجا حاضر نیست.

ادامه دارد...

گذاشت و از هر حرف یا عملی که بوی بی‌احترامی به همسر می‌دهد، باید پرهیز کرد.

یک تذکر مهم

همان‌طور که باید در جمع به شخصیت همسر احترام گذاشت؛ باید در جمع دیگران از ابراز صمیمیت‌هایی که شایسته خلوت زن و شوهر است، پرهیز کرد. متأسفانه

۷. وقتی امیرمؤمنان علی علیه السلام شنید گروهی از یارانش به شامیان ناسزا می‌گویند، فرمود: «من خوش ندارم که شما ناسزاگو باشید؛ بلکه اگر اعمال و رفتار و موقعیت آن‌ها را خاطر نشان کنید، مؤثرتر و در بیان عذر و حجت رساتر و قانع‌کننده‌تر باشد. به‌جای ناسزا گفتن به آن‌ها، بگویید: خدایا! خون‌های ما و آنان را حفظ کن. بین ما و آنان را اصلاح نما و آنان را از گمراهی به راه راست هدایت فرما تا آنان که جاهلند حق را بشناسند و کسی که به حق میل و اشتیاق دارد، از گمراهی و تجاوز برگردد؛» نهج البلاغه، خطبه ۲۰۶.
۸. امام باقر علیه السلام فرمود: «مردی از بنی تمیم خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم شرفیاب شد و عرض کرد: به من سفارشی کنید. یکی از سفارش‌های حضرت به او این بود که فرمود: به مردم ناسزا نگویید که با این کار در میان آنان دشمنی پیدا می‌کنید؛ اصول کافی، ج ۲، ص ۳۶۰.
۹. امام کاظم علیه السلام درباره دو نفر که به یکدیگر ناسزا بگویند فرمود: «آن که آغاز کرده، ستمکارتر است و تا زمانی که از ستمزیده بوزش نطلبید، گناه او نیز به عهده وی می‌باشد؛ همان.
۱۰. امام باقر علیه السلام فرمود: «رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: آیا کسی از شما همسرش را می‌زند و باز هم با او معانقه می‌کند؟» اصول کافی، ج ۵، ص ۵۰۹.
۱۱. امام صادق علیه السلام فرمود: «کسی که مردم را مسخره می‌کند، نباید به دوستی خالصانه آنان طمع داشته باشد؛» بحارالانوار، ج ۷۲، ص ۶۷.
۱۲. در یکی از گام‌ها تحت عنوان «شاد نگه داشتن محیط خانه» به مسأله شوخی خواهیم پرداخت.
۱۳. امام هادی علیه السلام فرمود: «مسخره کردن، شوخی کم‌خردان و کار جاهلان است؛» همان، ج ۷۵، ص ۳۶۸.

پی نوشت

۱. امام صادق علیه السلام فرمود: «رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: دلیل‌ترین مردم کسی است که به مردم اهانت کند؛» من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۹۴.
۲. معلی بن خنیس می‌گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: «خداوند عزوجل فرمود: کسی که بنده مؤمن مرا خوار گرداند، باید با من اعلام جنگ کند و کسی که بنده مؤمن را اکرام کند، از غضب من در امان خواهد بود؛» وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۲۶۹.
۳. امام صادق علیه السلام از قول پدرش امام باقر علیه السلام فرمود: «هر کس زنی اختیار نمود، اکرامش کند؛» وسائل الشیعه، ج ۵، ص ۶۱.
۴. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «ای انس! هر کس را که ملاقات کردی، بر او سلام کن و در خانه‌ات نیز سلام کن که خداوند برکت را بر تو افزون خواهد کرد؛» بحارالانوار، ج ۷۲، ص ۳. حضرت در حدیث دیگری فرمود: «ای انس! سلام را آشکار کن و انتشار ده که خیر خانه‌ات زیاد گردد؛» همان.
۵. امیرمؤمنان علی علیه السلام فرمود: «وقتی کسی از شما وارد خانه‌اش شد، بر خانواده‌اش سلام کند و بگوید: سلام علیکم؛» همان، ص ۴.
۶. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «هر که برتری پیری را به جهت سن [بیشتر] او بداند و او را احترام کند، خداوند او را از هراس روز رستخیز در امان خواهد داشت؛» اصول کافی، ج ۲، ص ۶۵۸. امام صادق علیه السلام فرمود: «از مصادیق احترام خداوند عزوجل احترام به [پیر] سبید موی مؤمن است. هر که مؤمنی را گرمی بپارد، آغاز کارش با گرمی داشتن خدا بوده است و هر که مؤمن سبید موی را سبک بشمارد، خدای عزوجل کسی را بر او گمارد که پیش از فرا رسیدن مرگش او را سبک گرداند؛» همان.

